

HUNTS 2023

Humanitaarainete
õpilaskonverents

2023 HUNTS

Eesti Kirjandusmuuseum
Eesti Rahva Muuseum
Hugo Treffneri Gümnaasium

HUNTS 2023

===

Humanitaarainete õpilaskonverents

3. november 2023

Eesti Rahva Muuseum, Tartu

Teesid

Tartu 2023
EKM Teaduskirjastus

Toimetaja: Ave Goršič
Keeletoimetaja: Kanni Labi
Küljendaja: Diana Kahre
Kunstnik: Jane Liiv
Logo autor: Raimond Lepiste

Korraldajad

Ave Goršič (Eesti Kirjandusmuuseum)
Virve Tuubel (Eesti Rahva Muuseum)
Kristiina Punga (Hugo Treffneri Gümnaasium)

Toetajad

Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Hugo Treffneri
Gümnaasium, Eesti Kultuurkapital

ISBN 978-9916-659-79-3 (pdf)

© autorid
© Jane Liiv
© Raimond Lepiste
© Eesti Kirjandusmuuseum

Eessõna

Tere tulemast viiendale humanitaarainete õpilaskonverentsile HUNTS, mis toimub 3. novembril 2023. aastal Eesti Rahva Muuseumis Tartus!

HUNTS on mõeldud õpilastele üle Eesti, kes 2023/24. õppeaastal õpivad 9.–12. klassis. Konverentsi eesmärk on aidata teadvustada õpilaskonverentsi kaudu humanitaarainete vajalikkust Eesti riigile ja ühiskonnale, parandada humanitaarteaduste mainet ühiskonnas ning pöörata õpilaste tähelepanu humanitaarteadustele võimaliku edasise atraktiivse karjäärisuunana.

HUNTS toob kokku õpilased ja teadlased tutvustama oma värsked mõtteid ja vaateid ning arutlema humanitaarteaduste rolli ja väljundite üle, valmistades sel moel ette uut põlvkonda humanitaarteadlasi ja suurendades humanitaarteaduste kõlapinda. Konverents võimaldab saada õpilasesinejatel vahetut tagasisidet ja innustust tegevteadlastelt ning viimistleda oma uurimusi enne õpilaste riiklikku teadustööde konkurssi.

HUNTS 2023 on jätk samanimelistele konverentsidele, mis said alguse 2018. aastal. 2020. aastal jäi konverents pandeemia tõttu ära, kuid seda enam võime rõõmustada, et alates 2021. aastast konverents moodsalt hübriidsel kujul taas jätkub.

Konverentsi korraldavad Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum ja Hugo Treffneri Gümnaasium ning toetab Eesti Kultuurkapital.

Indu ja jaksu huntsidele teadusmaastikul uute jälgede ja radade leidmisel!

Korraldajad

Kava

- 10.20 **avamine**
Eesti Rahva Muuseumi Aliide Moora saalis / MS Teams'is
- 10.30 **Annika Moppel**
Venemaa riigiaparaadi propagandavõtted infosõjas: Krimmi silla plahvatuse näitel
- 10.50 **Liisa Ivanova**
Lapsepõlvest Nõukogude Eestis. Vabadus. Võrdsus. Vendlus
- 11.10 **Helyana Kakko**
Lauamäng „Vabaduse teel“
- 11.30 **Merje Kütt**
Välireklaamid Tartu linna bussiootepaviljonides
- 11.50 **lõuna ERMi kohvikus**
- 12.20 **Mehka Kartau, Anna Viktoria Tammik**
Õpilaste kirjandusklubi eestvedamine Hugo Treffneri Gümnaasiumis 2022/2023. õa
- 12.40 **Astrid Lepist**
Valérie Perrini romaani „Lilledele värsket vett“ modernistlikke ja postmodernistlikke jooni
- 13.00 **Nele Sumre, Katariina Kaljula**
Näidendi „Raha 3“ kirjutamine ja lavastamine
- 13.20 **Egert Nilbe, Taniel Vain**
Filmide ja raamatute mõjutegurite võrdlus Väike-Maarja Gümnaasiumi näitel
- 13.40 **sirutuspaus**
- 14.00–15.30 **Eesti Kirjandusmuuseumi Noorte Teaduskool**
Tutvustab Jonathan Darvish-Kojori (Tartu Ülikool, kultuuriteaduste instituut, bakalaureuseõpe)
aruteluring – „Hirmud ühiskonnas“
Hirmuskeeme ühiskonnas viimatiste ähvarduskirjade laine järel lahkab Reet Hiiemäe (Eesti Kirjandusmuuseum)

Lapsepõlvest Nõukogude Eestis. Vabadus. Võrdsus. Vendlus

Liisa Ivanova

Are Kool, 9. klass

Juhendaja Marju Sepp

Minu uurimustöö teemaks on „Lapsepõlvest Nõukogude Eestis. Vabadus. Võrdsus. Vendlus“. Mind on alati huvitanud, missugune oli lapsepõlv ja elu minu vanematel ja vanavanematel, seega otsustasin seda lähemalt uurida.

Loovtöö koosneb kahest osast. Esimeses peatükis käsitlen lühidalt haridust Nõukogude Eestis. Sellel ajal oli Nõukogude ühiskonnas koolil eriline roll: kool pidi õpetama ja kasvatama inimesi, kellelt oodati tulevase kommunistliku ühiskonna loomist. Selleks rakendati kommunistlikku propagandat juba esimesest klassist alates. Vene keel oli Eesti koolides esimene võõrkeel. Esimese osa jaoks otsisin informatsiooni raamatutest ja arhiividest.

Loovtöö teine peatükk on jagatud kolmeks – vabadus, võrdsus, vendlus – ning põhineb uurimuse jaoks intervjueeritute mälestustel. Saadud mälestused jaotasingi nende kolme teema alla. „Vabadus, võrdsus, vendlus“ on küll Prantsuse revolutsiooni aegne deviis, kuid tähendusrikas nii Nõukogude ajal kui ka tänapäeval. Vabadus tähendas võimalust teha kõike, mis ei kahjusta teiste inimeste õigusi. Nõukogude Liit oli oma olemuselt diktaatorlik riik ning vabadusest kõige laiemas mõistes ei saanud juttugi olla. Võrdsus tähendas, et inimesed pidid ühiskonnas olema ühesuguses seisundis. Nõukogude ajal olid kõik võrdsed – võrdselt vaesed. Et koolilapsed võimalikult võrdsed välja näeksid, võeti 1950. aastatel kasutusele ühtne koolivorm. Mõnes mõttes oli see ka hea, sest tekitas neis ühtsustunde. Vendlus tähendaski ühtekuuluvustunnet. Seda oli ka nõukogude ajal. Korraldati pioneerilaagreid, kus

õpetati mitmesuguseid vajalikke teadmisi ning kus oli ka sõbra abi vaja. Toimused pidulikud malevakoondused, mille eesmärgiks oli kasvatada lastes patriotismi, kodumaa-armastust, vihkamist sõja vastu ja näidata, kui tähtis on rahu kogu inimkonnale.

Uurimustöö sai Eesti Vabariigi Presidendi 24. ajalooalaste uurimistööde võistlusel kaks eripreemiat.

Lauamäng „Vabaduse teel“

Helyana Kakko

Are Kool, 9. klass

Juhendaja Marju Sepp

Oma loovtöö teemaks valisin Eesti Vabariigi taasiseseisvumise perioodi aastatel 1987–1994. See on ajalooaeg, millest koduses seltskonnas tihti räägiti ning mis tundus seetõttu uurimiseks huvitav teema.

2021. aastal osalesin peaministri väljakuulutatud üleriigilisel võistlusel „30 aastat Eesti taasiseseisvumisest“, kus oma vanuseklassis sain selleteemalise õpimapi eest II koha. Loovtöö I osa koostasingi õpimapi põhjal. Eelnevalt teadsin, et sel perioodil toimus suur hulk üritusi, kus anti Nõukogude Liidule märku, et Eesti soovib olla vaba suveräänne riik, mis lõpuks ka saavutati. Mulle olid tuttavd näiteks laulud „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Ei ole üksi ükski maa“ või hüüdlause „Ükskord me võidame niikuinii“, tuttavd mõisted olid laulev revolutsioon ja Balti kett, teadsin ka mõne poliitiku nime. Esimene peatükk loovtöös uuribki selle perioodi olulisemaid sündmusi. Kasutasin selleks TEA kirjastuse väljaantud entsüklopeedia „Eesti Vabariik 100“ kronoloogiat. Töös toetusin internetile, õpikutele ja teatmeteostele, aga ka oma kodukoha inimeste mälestustele.

Loovtöö teises osas koostas esimese peatüki teemade kohta 30 küsimust. Nende koostamisel võtsin arvesse põhikooli riikliku õppekava ja lähiajaloo 9. klassi õpikute järgi lõpuklassis nõutud teadmisi selle perioodi kohta. Nende küsimuste põhjal tegin lauamängu „Vabaduse teel“. Eesmärgiks võtsin õpetada mängu kaudu Eesti taasiseseisvumisega seotud sündmusi, daatumeid, mõisteid ja persoone.

Minu loovtöö „Lauamäng „Vabaduse tee“ Eesti Vabariigi taasiseseisvumise perioodist“ kujunes mahukaks ning selle perioodi uurimine, küsimuste kirjutamine, lauamängu väljamõtlemine ja teostus võttis palju rohkem aega, kui ma algul arvasin. Loovtöö tulemusena

kujunes mul endal parem ülevaade Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest ja selle saavutamise teekonnast.

Lauamängu plussiks on see, et ei pea õppima üksinda, vaid seda on võimalik teha koos sõprade või kaaslastega. Mängides kinnistuvad teadmised ja avardub silmaring. Kuna 2023. aasta on liikumisaasta, otsustasin lisada liikumisülesandeid ning mängu vahelduseks on tehtud rulett. Sattudes vastavale ringile, peab veeretama ruletti ning mängijal tuleb teha väikene liikumisharjutus. Mängus on võimalik kasutada ka žetoone: iga õige vastuse eest saab mängija ühe žetooni. See annab ülevaate, kui hästi on mängija teemaga kursis, ja võimaldab õpetajal mängija teadmisi hinnata.

Minu loovtöö saavutas 2023. aastal 24. õpilaste ajalooalaste uurimistöode võistlusel „Vabadus. Võrdsus. Vendlus“ Eesti Vabariigi Presidendi auhindadele oma vanuserühmas I koha.

Õpilaste kirjandusklubi eestvedamine Hugo Treffneri Gümnaasiumis 2022/23. õa

Mehka Kartau, Anna Viktoria Tammik

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Monika Piirimäe

Ettekande aluseks on meie praktiline töö ehk õpilaste kirjandusklubi eestvedamine 2022/23. õppeaastal Hugo Treffneri Gümnaasiumis. Õppeaasta jooksul toimus seitse kohtumist, kus arutlesime valitud teoste ja nende autorite üle. Loetud teosteks olid Patrick Süskindi romaan „Parfüüm. Ühe mõrvari lugu“, Jaan Krossi novell „Väike Vipper“, Anthony Burgessi romaan „Kellavärgiga apelsin“, Emily Brontë romaan „Vihurimäe“, Haruki Murakami romaan „Värvitu Tazaki Tsukuru ja tema palverännaku aastad“, Giedra Radvilavičiūtė esseekogumik „Täna öösel magan mina seina pool ja teisi jutte“ ja Hella S. Haasse lühiromaan „Uruq“.

Eesmärgiks olime seadnud kohtuda õppeaasta jooksul vähemalt kuus korda ning see sai ka täidetud. Püüdsime luua keskkonda, kus osalejad tunneksid ennast mugavalt ja julgeksid oma mõtteid jagada. Tagasisides selgus, et saime sellega enam-vähem hakkama, kuid leidis siiski inimesi, kes ei tundnud ennast täiesti vabalt. Ka teoste valikuga jäi enamik rahule, mida iseloomustab hästi see, et peaaegu igal osalejal oli erilisel meelde jäänud eri kohtumine. Meie lisaeesmärk oli käsitleda erisuguseid autoreid ja kirjandusžanreid (esseistlik teos, naisautori teos, eesti autori teos jm). Kohtumised toimusid kooli raamatukogu lugemissaalis ja nende kestus oli väga erinev, varieerudes 75 minutist kuni kahe ja poole tunnini. Kohtumispäev oli alati reede, kuigi pakkusime iga kord välja ka muid variante. Ka raamatuvaliku osas said õpilased kaasa rääkida.

Praktilise töö teoreetilises osas uurisime, millised on grupijuhtimise alustalad ja kuidas grupitööd edukalt korraldada. Saadud teadmiste abil saime püstitada sobivaid eesmärke ja oma tegevust analüüsida. Koostatud ülevaadet on võimalik kasutada ka kirjandusklubi järgnevatel korraldajatel oma töö paremaks planeerimiseks.

Pärast seda, kui kõik kohtumised olid toimunud, palusime osalejatelt tagasisidet ning kirjutasime selle kohta analüüsi. Oma tegevuse analüüsiks kasutasime teooriaosas välja toodud punkte grupijuhtimise kohta. Arutlesime selle üle, kas seatud eesmärgid said täidetud, milliste grupijuhtimisega seotud aspektidega saime hakkama ja mida oleks saanud veel paremini teha, näiteks kuidas inimesi paremini informeerida.

Välireklaamid Tartu linna bussiootepaviljonides

Merje Kütt

Tartu Jaan Poska Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ulve Mägi

Reklaamid on tänapäeva ühiskonna lahutamatu osa: nende abil tõmmatakse inimeste tähelepanu uutele teenustele ja toodetele, olulistele probleemidele või mõjutatakse valijate otsuseid. Ettekande alus on minu 2022/23. õppeaastal valminud uurimistöo „Välireklaamid Tartu linna bussiootepaviljonides“, mille eesmärk oli analüüsida Tartu linna bussiootepaviljonides olevaid reklaame, määrata reklaamide tüübid, välja selgitada, missuguseid ülesehitusvõtteid ning põhilisi struktuuri- ja vormielemente oli kasutatud, ning analüüsida keelekasutust. Samuti teha kindlaks, mida reklaamitakse ja kellele on reklaam suunatud, ning selle põhjal võrrelda Annelinnas ja kesklinnas ülespandud reklaame.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks pildistasin reklaame Tartu kesklinna ja Annelinna bussiootepaviljonides ning analüüsisin neid. Kokku kasutasin analüüsis 25 eri sisuga reklaami. Selgus, et Tartu bussiootepaviljonides olevaid reklaame kasutati suures osas kauba ning teenuste pakkumise eesmärgil. Olulisemate struktuuri- ja vormielementide analüüsist sai järeldada, et kõige levinumad kasutatud elemendid olid kaubamärk ehk logo ning visuaal. Visuaalina kasutati näiteks toote/teenuse pilti või eristuvat kujundust, mis on olulised, sest need tekitavad vaatajas emotsioone ja suurendavad reklaami märkamise võimalust.

Kõige vähem kasutati uuritud elementidest põhiteksti. Sellest saab järeldada, et välireklaami puhul pole see element nii oluline. Et vaataja tähelepanu säiliks, on tähtis, et plakatil olevad laused poleks liiga pikad. Keelekasutuse analüüsist ilmnes, et populaarne on tarbija poole pöördudes kasutada sina-vormi, tehes seda nii sõnaga „sina“ kui

ka isikulist asesõna ära jättes. Otse pöördumine on oluline, sest see aitab säilitada tarbija huvi ja tähelepanu.

Pildistatud piirkondades reklaamitavate valdkondade uurimisest selgus, et kesklinnas oli võrreldes Annelinnaga esindatud rohkem eri valdkondade reklaame. Kõige enam oli Annelinnas toidupoodide ning kesklinnas ürituste reklaame.

Valérie Perrini romaani „Lilledele värsket vett“ modernistlikke ja postmodernistlikke jooni

Astrid Lepist

Tartu Jaan Poska Gümnaasium, 12. klass

Juhendaja Ulve Mägi

Minu 2022/23. õppeaastal valminud uurimistöö eesmärk oli analüüsida Valérie Perrini romaani „Lilledele värsket vett“ (2018, eesti keeles 2022) modernistlikke ja postmodernistlikke jooni ning näidata, kuidas need teoses avalduvad. Töö teema on aktuaalne inimese mõistmise seisukohalt, sest peale esteetilise funktsiooni on kirjandusel ka kasvatuslik ja tunnetuslik funktsioon – peale elamuse pakkumise aitab see maailma mõista ja kujundada arusaama heast ja halvast. Töö praktiline väljund ja ühtlasi ka analüüsi alus on modernismi ja postmodernismi kõrvutav tabel, mis annab kokkuvõtliku ülevaate mõlema kirjandusvooluga seonduvast ja voole iseloomustavatest märksõnadest.

Töö tulemusena selgus, et Valérie Perrini romaanis „Lilledele värsket vett“ esineb suurem osa modernistlikule ja postmodernistlikule kirjandusele iseloomulikke jooni. Olulisemad modernistlikud jooned on segipaisatud aeg, subjektiivsed läbielamised ning inimsuhete keerukus ja ebakindlus. Postmodernistlike joontena tõusevad esile individualism, intertekstuaalsus, erotism, absurd ja ebakindlus maailma reeglite suhtes. Teoses on esiplaanil inimsuhete keerukuse, eluraskustega toimetuleku ja eneseotsingute kujutamine. Nii modernismile kui ka postmodernismile omaselt keskendub Perrini teos enim üksikisiku tähtsusele, mõtetele ja soovidele, mis omakorda peegeldab tänapäeva ühiskonda, kus väärtustatakse pigem indiviidi huve kui tema rolli ühiskonna liikmena.

Venemaa riigiaparaadi propagandavõtted infosõjas: Krimmi silla plahvatuse näitel

Annika Moppel

Hugo Treffneri Gümnaasium, 12. klass

Juhendajad Monika Piirimäe, Olga Einasto (kooliväline)

Tehnoloogia ja digitaalse maailma areng 21. sajandil on omajagu ümber kujundanud inimeste arusaama sõjapidamisest. Kui eelmise sajandi sõdades oli otsustava tähtsusega see, mis toimus lahinguväljal, siis tänapäeval käivad kaalukad võitlused ka digitandril. Sõjapropaganda ja digitaalne maailm on üha enam kokku sulanud ja aidanud pead tõsta infosõjal kui väga ohtlikul sõjalisel vormil. Erinevalt tavalisest relvast ei ole infosõda meeltega tajutav, vaid baseerub inimhõimuse ülekavaldamisel, mille eest on keeruline põgeneda.

24. veebruaril 2022 alustas Venemaa ulatuslikku sissetungi Ukrainasse, millele eelnes aastatepikkune intensiivne propaganda (veebipõhistes) ajakirjandusväljaannetes. Arvestades seda, kui palju on Venemaa jõhkrad terrorimeetodid leidnud kodumaal toetust ja kaasaelamist, võib järeldada, et tegemist oli väga eduka ja strateegiliselt läbimõeldud propagandaga. Tahes-tahtmata ärgitab see mõtlemata, kuidas on võimalik enam kui sajamiljoniline rahvas niivõrd tulemusrikkalt riigiaparaadi propagandale allutada.

Minu uurimistöö eesmärk on välja selgitada, milliseid propagandavõtteid kasutab Venemaa riiklik ajakirjandus invasioonist loodud kuvandi võimendamiseks. Sellele lisaks soovin mõista, milliseid sõnavaralisi valikuid vaadeldavad meediaväljaanded rahvaga manipuleerimiseks kasutavad. Teema piiritlemiseks võtan fookusesse konkreetse sündmuse: 2022. aasta 8. oktoobril toimunud Krimmi silla plahvatuse kajastamise Vene veebipõhises ajakirjanduses vahetult pärast seda juhtumit. Keskendun Venemaa uudisteportaali ja analüüsiagentuuri

Медиалогия statistika andmetel kõige loetumatele veebiväljaannetele: Коммерсантъ, Ведомости, Российская газета, Комсомольская правда, Московский комсомолец. Need väljaanded on kättesaadavad ka Eesti inforuumis.

Ettekandes tutvustan oma uurimistöö senist käiku ja kirjeldan, milliste meetodite abil soovin jõuda töö lõppeesmärgini.

Filmide ja raamatute mõjutegurite võrdlus Väike-Maarja Gümnaasiumi näitel

Egert Nilbe, Taniel Vain

Väike-Maarja Gümnaasium, 12. klass
Juhendaja Riina Pöldmaa

Ettekanne põhineb meie uurimistööl, mis käsitleb filmide ja raamatute kasutegureid indiviidi arengule, uuringus osalenute eelistusi ning subjektiivset hinnangut mõlema uurimisobjekti mõjule ja kasule. Töö esimeses osas anname eri allikate ja eelnevate uurimuste põhjal ülevaate sellest, kuidas need mõjud inimestele täpsemalt rakenduvad.

Filmide peatükis toome välja nende efekti inimese psühholoogiale, sh empaatialle, emotsioonidele ja suhtlemisostkustele. Sellega seoses osutame, et filme kasutatakse näiteks teraapiavahendina mingitest probleemidest ülesaamisel, sest need võimaldavad vaatajaid mitmel moel kõnetada ja vallandada neis tugevaid emotsioone, millega siis terapeut edasi tegeleb. Samuti on olulisel kohal filmide silmaringi arendav või motiveeriv toime, kuid ka liigse romantiseerimise tõttu näiteks negatiivsete mõttemustrite esilekutsumine.

Raamatute peatükis käsitleme nende võimet inimest mõjutada. Hariduses on raamatud olnud põhitööriistadeks sajandeid. Sarnaselt filmidega kasutatakse ka raamatuid teraapilisel eesmärgil. Lisaks arendab lugemine mitmeid isikuomadusi, sotsiaalseid oskusi, fantaasiat; võimaldab samastuda või reaallmast põgeneda, pakkudes sel moel väimset tuge. Nagu filmidel, võib ka raamatutel olla tarbijale negatiivne efekt.

Kumb avaldab siis tarbijale suuremat mõju? Viisime oma kooli õpilaste ja õpetajate seas läbi küsitluse, milles uurisime osalejate hinnanguid, eelistusi, tarbimissagedust jm. Vastajad pidid muuhulgas andma subjektiivselt hinnangu enda oskustele või omadustele, mida on nende arvates arendanud filmid või raamatud. Mitte kõik meie uurimuses seatud hüpoteesid ei leidnud tulemusi analüüsidest kinnitust.

Näidendi „Raha³“ kirjutamine ja lavastamine

Nele Sumre, Katariina Kaljula

Väike-Maarja Gümnaasium, 12. klass

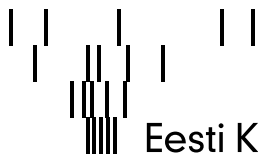
Juhendaja Riina Põldmaa

Ettekande aluseks on meie praktiline töö, millega põhiliselt tegelesime 11. klassis. Oleme mõlemad osalenud kooli draamaringis juba mitu aastat ja astunud üles mitmetes projektides. Huvi näitlemise vastu tekitas ka soovi proovida ise kätt näidendi kirjutamisega ja selle lavastamisega.

Praeguse koosseisuga oleme draamaringis esitanud pigem luulevormis lavastusi, sotsiaalteatri võtmes episoodide jms. Soovisime välja tulla ka pikema draamalavastusega, milles oleks nii sõna, muusika- kui ka tantsuteatri elemente, ning pakkuda meie valla elanikele midagi teistsugust. See eeldas, et kirjutame ise näidendi teksti ja loome koreograafia – võtsime väljakutse vastu.

Üheks meie näidendi „Raha³“ peategelaseks on ärahellitatud tüdruk nimega Bianca, kes on üles kasvanud luksuses ja saanud kõike, mida hing vaid ihaldab. Sellise taustaga lapsed võivad saada kiusajateks või kiusamise provotseerijateks ning kaugeneda elus olulistest väärtushoiakutest. Teine peategelane on karmi hoiakuga vanaema, keda pealekasvav põlvkond pigem kardab, kuid kelle karuse pealispinna all võib peituda „ikkagi inimene“.

Meie näidendis käsitletakse nimetatud probleeme läbi huumori, sest eesmärgiks oli eelkõige pakkuda meelelahutust. Kas keegi ka samastumiseks põhjust leiab, see oleneb juba vaatajast endast. Publiku vastuvõtt on seni olnud soe ja tunnustav, osatäitjad on andnud oma parima.

Eesti Kirjandusmuuseum

HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUM

EESTI RAHVA
MUUSEUM

EESTI KULTUURKAPITAL